

Tck- Nieuwland

OPLOSSINGSGERICHT WERKEN

Dromen realiseren is
niet zo moeilijk:
je hoeft slechts
uit te kijken
wat je droomt.

- Herman de Coninck -

1. Inleiding

- ✓ Korzybski & de oplossingsmicrobe
  - ✓ Yes-set
  - ✓ Ongewone vragen en complimenten
  - ✓ Drie vragen van Dr. Luc Isebaert
  - ✓ Schaal
-
- ✓ www.korzybski.com

Korzybski

- ✓ Myriam Le Fevere de Ten Hove
- ✓ Fundamenten en vragen: de 4x4
- ✓ 4-jarige opleiding
- ✓ Oplossingsmicrobe
- ✓ 8 jaar tck

Yes-set

“Het grootste goed
dat je voor anderen kan doen,
is niet alleen
het delen van je eigen rijkdom,
maar hen
hun eigen rijkdom laten ontdekken”

- Benjamin Disraeli -

Ongewone vragen

- ✓ Steek je r/l hand op als je...
- ✓ Vaardigheden en ervaringen
- ✓ Communicatie en samenwerking

Troeven!

- ✓ Hoe doe je dat?
- ✓ Wat werkt er al?
- ✓ Kijken door een andere bril!!!

Oplossingsgericht werken

- ✓ Iets om te doen en te oefenen
- ✓ Dagelijkse praktijk
- ✓ Methode en geheel van technieken
- ✓ Theoretisch denkkader
- ✓ Vooral

 een andere kijk!

Kijken of iets recht is
met je hoofd scheef
iets naar rechts
of
kijken of iets recht is
met je hoofd scheef
iets naar links.

- cathrien berghout -

Drie vragen

- ✓ Wat heb ik vandaag, gisteren, de voorbije week, gedaan op het werk waarover ik tevreden ben?
- ✓ Wat heeft iemand anders, een collega, een cliënt, de verantwoordelijke, vandaag, gisteren, de voorbije week, voor mij gedaan waarover ik tevreden of dankbaar ben? Was mijn reactie zo dat deze persoon dit misschien nogmaals kan doen?
- ✓ Wat zie ik om me heen, hoor ik, voel ik waarover ik op het werk tevreden of dankbaar ben? Heb ik daar nuttig gebruik van gemaakt?

Schaal

- ✓ Schaal jezelf in tussen 0 en 10.
- ✓ 0 staat voor: Het lukt mij niet echt om mijn werk goed te doen.
- ✓ 10 staat voor: Het lukt mij om op een zeer bevredigende manier mijn werk te doen.
- ✓ Waar sta je? Wat maakt dat je dit cijfer haalt. Hoe doe je dat? Wat nog?
- ✓ Wat kan jij doen om je cijfer + 1/+0,5 te doen stijgen?

Problemen worden uitdagingen,
uitdagingen worden
mogelijkheden, mogelijkheden
worden oplossingen

2. Tck als oplossingsgerichte werkvorm

- ✓ Tck-model: wat werkt er?
- ✓ Werkrelatie opbouwen: hoe doen we dat?
- ✓ Mandaten: we kunnen het niet alleen!
- ✓ Teamwerk: een oplossingsgerichte bril

2.1. Tck-Nieuwland

- ✓ Gezond verstand & een gedurfde visie
- ✓ Een afdeling met drie kleinschalige projecten of huizen
- ✓ Een residentiële setting voor jongeren van 17 tot 20 jaar in de BJZ (cbj & jrb)
- ✓ Huisvesting, begeleiding, behandeling en zelfstandigheidstraining
- ✓ Een andere invalshoek

“Hij verhinderde niets nuttigs en
stond niets schadelijks toe”

- Tolstoi over Veldmaarschalk Koetoezov, Oorlog en Vrede -

Het kotmodel

- ✓ Een eigen sleutel en deurbel
- ✓ Budget (9,5 euro per dag)
- ✓ Zelfstandig leven
- ✓ Begeleiding op vraag en afspraak
- ✓ Dagbesteding en vrije tijd
- ✓ Minimale regelset
- ✓ Nachtbegeleider en gsm-permanentie

+17-jarigen kunnen heel wat!

- ✓ Normalisatie
- ✓ Leeftijdsgebonden taken en verantwoordelijkheden
- ✓ Actieve positie
- ✓ Ervaringsleren en oefenen
- ✓ Onderhandelen

“De liefde van ouder en kind die elke verbinding in het leven doorstaat. Steeds blijven we die wortels voelen en worden we teruggetrokken naar de basis van onze liefde, de gevoelens voor een vader, voor een moeder. Geen leegte is zo groot dan het gemis ervan, geen vanzelfsprekendheid groter dan de aanwezigheid ervan.”

- over Pinokio als symbool verhaal -

Focus op het gezin

- ✓ Individuele begeleiding van elke jongere en zijn gezin
- ✓ Wat goed is, behouden en versterken
- ✓ Installeren van keuzes
- ✓ En verantwoordelijkheden
- ✓ De realiteit is wat ze is

Onze impact is beperkt!

Machines kan je controleren,
menselijke systemen
kunnen enkel verstoord
worden.

- Dr Fritjof Capra -

2.2. De begeleiding

- ✓ Werkrelatie is de motor van het veranderingsproces

flowchart of werkwijzer (4x4)

- ✓ Respectvol en positief
- ✓ Hier en nu (en de nabije toekomst)
- ✓ Gehoord worden

“Een mens moet zich
in de huid van anderen
kunnen steken
om de ernst van hun problemen
te kunnen inzien.”

- Clem Schouwenaars, De vier seizoenen -

De Motor

- ✓ Luisteren en oplossingstaal

 ”Niet Weten”!

- ✓ Referentiekader van de cliënt
- ✓ Taal van de cliënt
- ✓ Doelen van de cliënt
- ✓ Oplossingen van de cliënt
- ✓ Tempo van de cliënt

Als je nu
bij me komt, spreek
dan niet.

Luister nog even
naar de kleuren
in mijn hoofd en
de wind in
mijn zwijgen.

- Barbara Goethals -

Het contact

- ✓ Respectvol en positief
- ✓ Authentieke aandacht
- ✓ Gehoord worden
- ✓ Hier en nu (en de nabije toekomst)
- ✓ Inductie van hoop
- ✓ Duidelijk denkkader

Smeerolie

- ✓ Complimenteren
- ✓ Differentiëren
- ✓ In context plaatsen
- ✓ Uitzonderingen
- ✓ Personen valoriseren
- ✓ Moeilijkheden externaliseren
- ✓ Echtheid

“We can understand
what better means,
without knowing
what good means”

- Steve De Shazer -

Vier vragen

- ✓ Wat brengt je hier?
- ✓ Wat wil je dan?
- ✓ Wat werk er al?
- ✓ Wat is de eerste stap?

(Anton Stellamans)

Concreet maken of visualiseren

- ✓ Wat en hoe vragen
- ✓ Wat nog, details, details, details!!!
- ✓ Wat is er anders, verschillend
- ✓ Trias: denken, doen en voelen
- ✓ Op het heden gericht (behouden)
- ✓ Op de toekomst gericht (veranderen)

Doelen

“There
are three basic
questions:

What does the client want?”

- Steve De Shazer -

Open en eerlijke communicatie

- ✓ Duidelijkheid
- ✓ Feiten voor interpretaties,
- ✓ (Niet)nuttig i.p.v. (niet)waar
- ✓ Ik - wij – jij/jullie
- ✓ One up – one down
- ✓ En – en
- ✓ Open verslaggeving

Om te onthouden

- ✓ **Simpel werkt het best** (L. Cauffman)
- ✓ **Gebruik wat je krijgt** (M. H. Erickson)
- ✓ **Er zal voor de cliënt altijd een goede reden zijn** (Insoo Kim Berg)
- ✓ **Soms kan niets doen ook nuttig zijn**
- ✓ **De tijd werkt al...**

Weerstand is medewerking

- ✓ De cliënt voelt zich niet gehoord
- ✓ De cliënt voelt zich niet gerespecteerd
- ✓ Je gaat te snel
- ✓ Je werkt niet aan zijn doelen
- ✓ Wat je doet is niet nuttig
- ✓ Signaal dat je het anders moet aanpakken

Regels en grenzen

- ✓ Oplossingsgericht werken $\neq$ alles toelaten, goedkeuren of accepteren
- ✓ Duidelijk en correct toepassen
- ✓ Veiligheid, voorspelbaarheid en organisatie
- ✓ Respect voor anderen
- ✓ Regels van het huis
- ✓ Regels van de samenleving

2.3. Mandaten

- ✓ Juiste inschatting is zeer nuttig
- ✓ Weerstand is medewerking
- ✓ Verantwoordelijkheid delen
- ✓ Durven loslaten

Soorten mandaten

- ✓ De werkvorm
- ✓ Het team
- ✓ De werkrelatie (4x4)
- ✓ De opdrachtgever
- ✓ Deskundigheid van de gezinscontext
- ✓ De realiteit en de samenleving

2.4. Het team

Together

each

achieves more

Uitgangspunten

- ✓ Ervaring
- ✓ Deskundigheid
- ✓ Gezond verstand
- ✓ Delen van verantwoordelijkheid
- ✓ Oplossingsgericht

Basisregels:

1. Als iets niet werkt, stop er dan mee EN doe iets anders
2. Als iets wel werkt, doe er meer van
3. Als iets werkt, leer het (van) een ander

Als je maar één hamer hebt om te slaan, zijn alle problemen nagels.

4 vragen

- ✓ Wat Betekenisverhaal
- ✓ Wanneer Werkwijzer
- ✓ Hoe 7 stappendans
- ✓ Wie Mandaten

Spreek ik de waarheid?
Dat komt omdat u
het met mij
eens is.

- Georges Braque -

Wat (betekenisverhaal)

- ✓ Als individu ben je constant in interactie met de realiteit.
- ✓ We geven onszelf een plaats in de realiteit door waarnemen en handelen. In elke waarneming zit een aspect van actie (handelen) en in elke actie (handeling) zit een aspect van perceptie.
- ✓ De realiteit waarnemen = betekenis geven.
- ✓ In een eerste betekenisgevingsreactie is er nog geen differentiatie tussen het logische, emotionele, linguïstische en pragmatische aspect van de semantische keuze.
- ✓ Welk van deze aspecten op de voorgrond treedt, wordt bepaald door de amygdala en gebeurt dus onbewust. De semantische keuze wordt ook beïnvloed door logos, ethos en pathos.

Betekenis

Handelen

Waarnemen

Realiteit

Praktische keuze

Semantische keuze

Individu

De realiteit waarnemen = betekenis geven

De Gewoonte

Persoonlijkheid is de som van iemands gewoonten; 95% van wat we doen, doen we uit gewoonte; we maken geen keuze

Logos

λογος
Cognitie
denken

Pathos

παθος
emotie
voelen

Ethos **gedrag**

εθος, ethos: gedrag,
ηθος, eithos (persoonlijke) moraal, wat
we vinden dat we moeten doen

Oikos:

omgeving, context

Hiërarchie van de interventieniveaus

- Epistemologie
- Mandaat
- Hypothese
- Doelstellingen
- Strategie
- Interventies

Pijlers van het Brugs Model

- Semantiek
- Keuze
- Respect
- Systeem

Principes van het oplossingsgericht denken

- Focus op mentale gezondheid
- Utilisatie
- Coöperatie
- Doel van de cliënt is belangrijk
- Verandering is onvermijdelijk
- Gericht op heden en toekomst

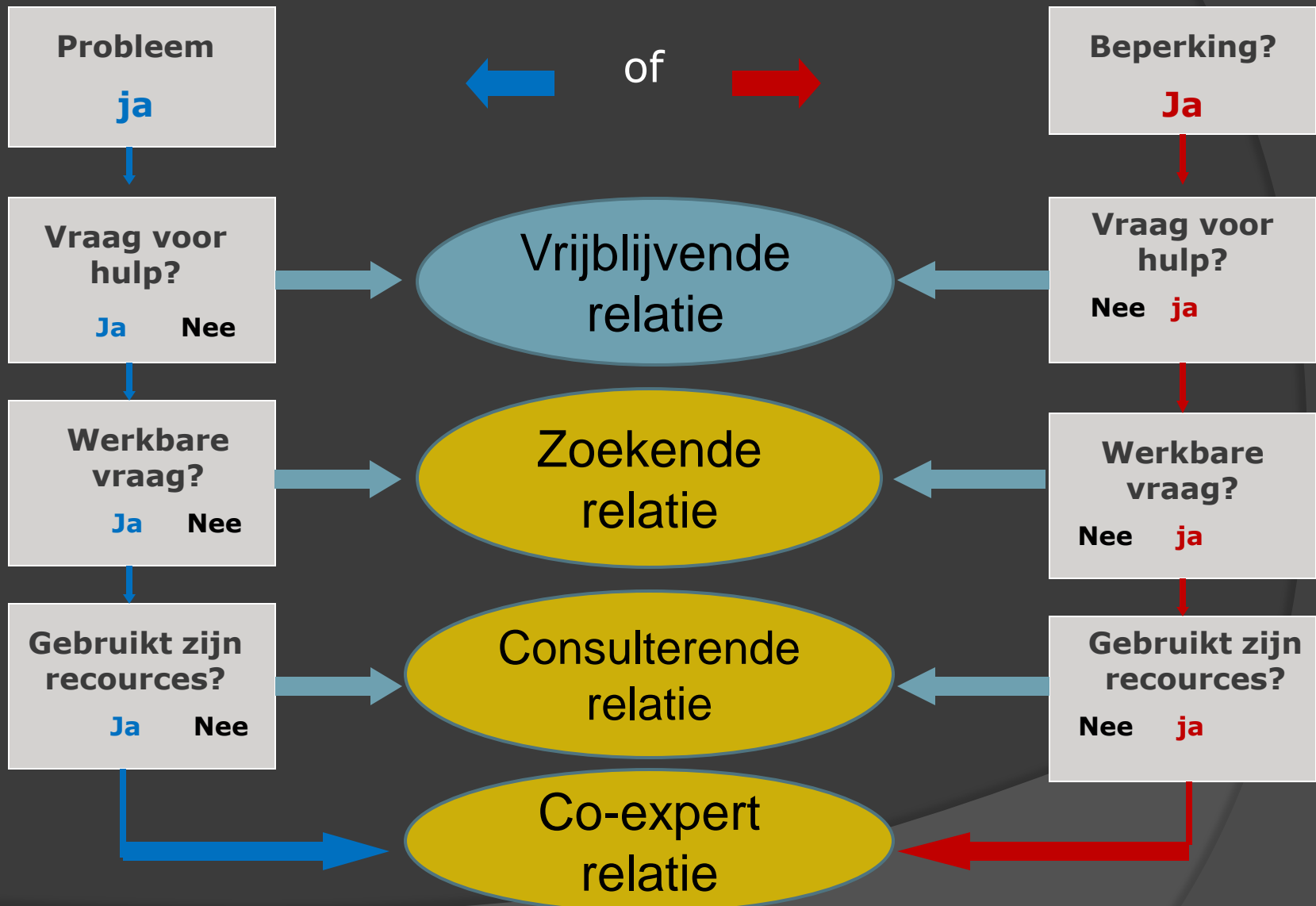
Nuttige vragen

- Coping vragen (Hoe)
- Differentiatievragen (schalen)
- Uitzonderingsvragen
- Mirakelvraag

Wanneer (werkwijzer)

- ✓ Is een oplossing denkbaar?
- ✓ Is er een hulpvraag?
- ✓ Is de hulpvraag werkbaar?
- ✓ Gebruikt zijn capaciteiten en troeven?

Oplossingsgerichte flowchart

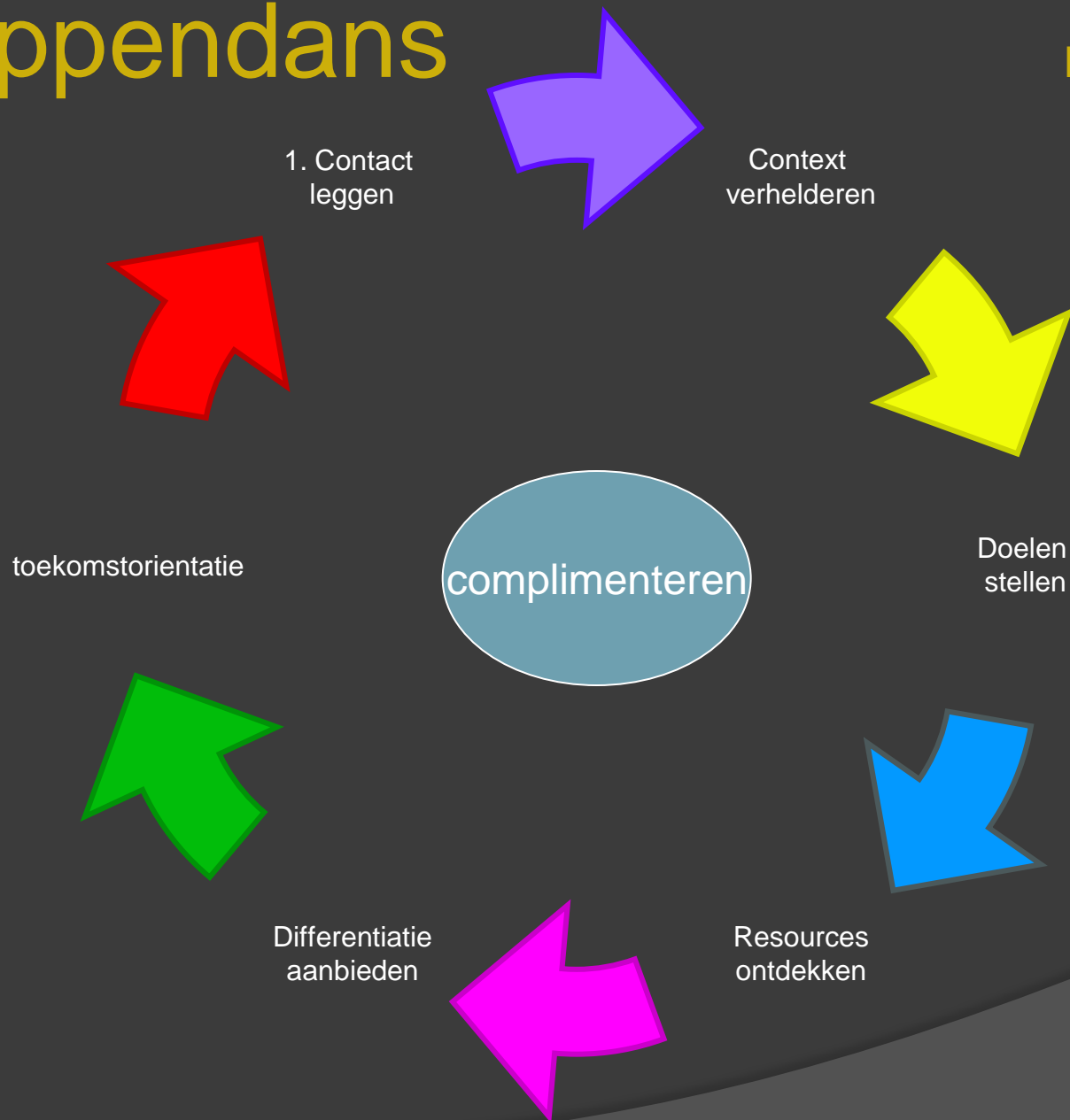
Hoe (7 stappendans)

- ✓ Contact leggen
- ✓ Context verhelderen
- ✓ Doelen stellen
- ✓ Resources ontdekken
- ✓ **Complimenten geven**
- ✓ Differentiatie aanbieden
- ✓ Toekomstgerichtheid

7 stappendans

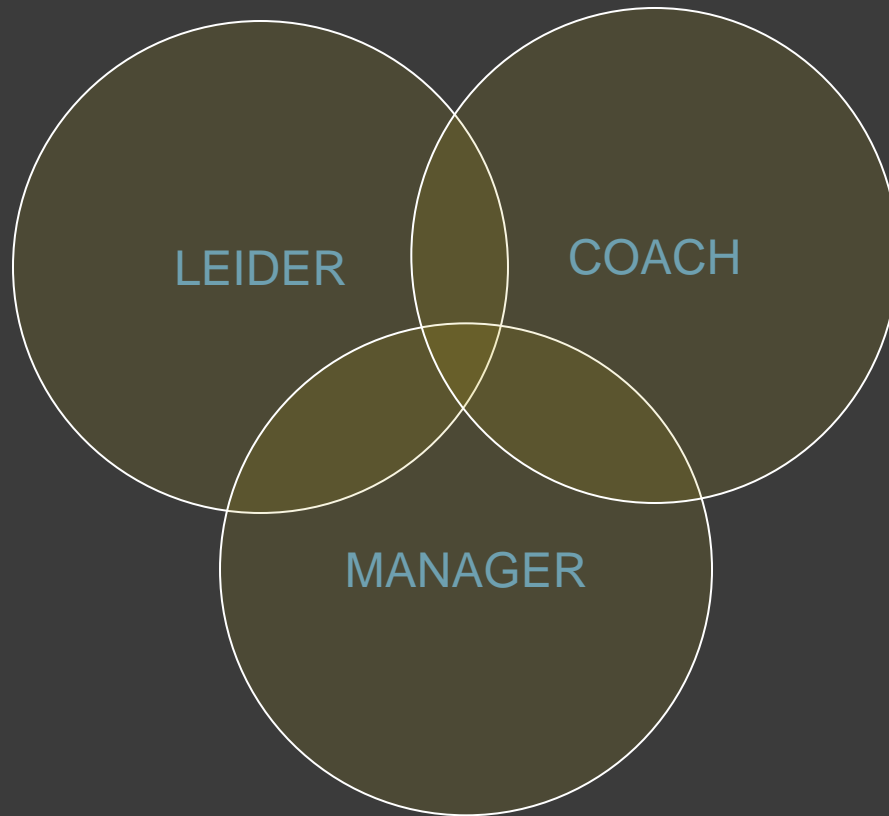
Louis Cauffman

Wie (mandaten)

- ✓ De werkvorm
- ✓ Het team
- ✓ De werkrelatie (4x4)
- ✓ De opdrachtgever
- ✓ Deskundigheid van de gezinscontext
- ✓ De realiteit en de samenleving
- ✓ Andere diensten

Mandaten: Trilemma

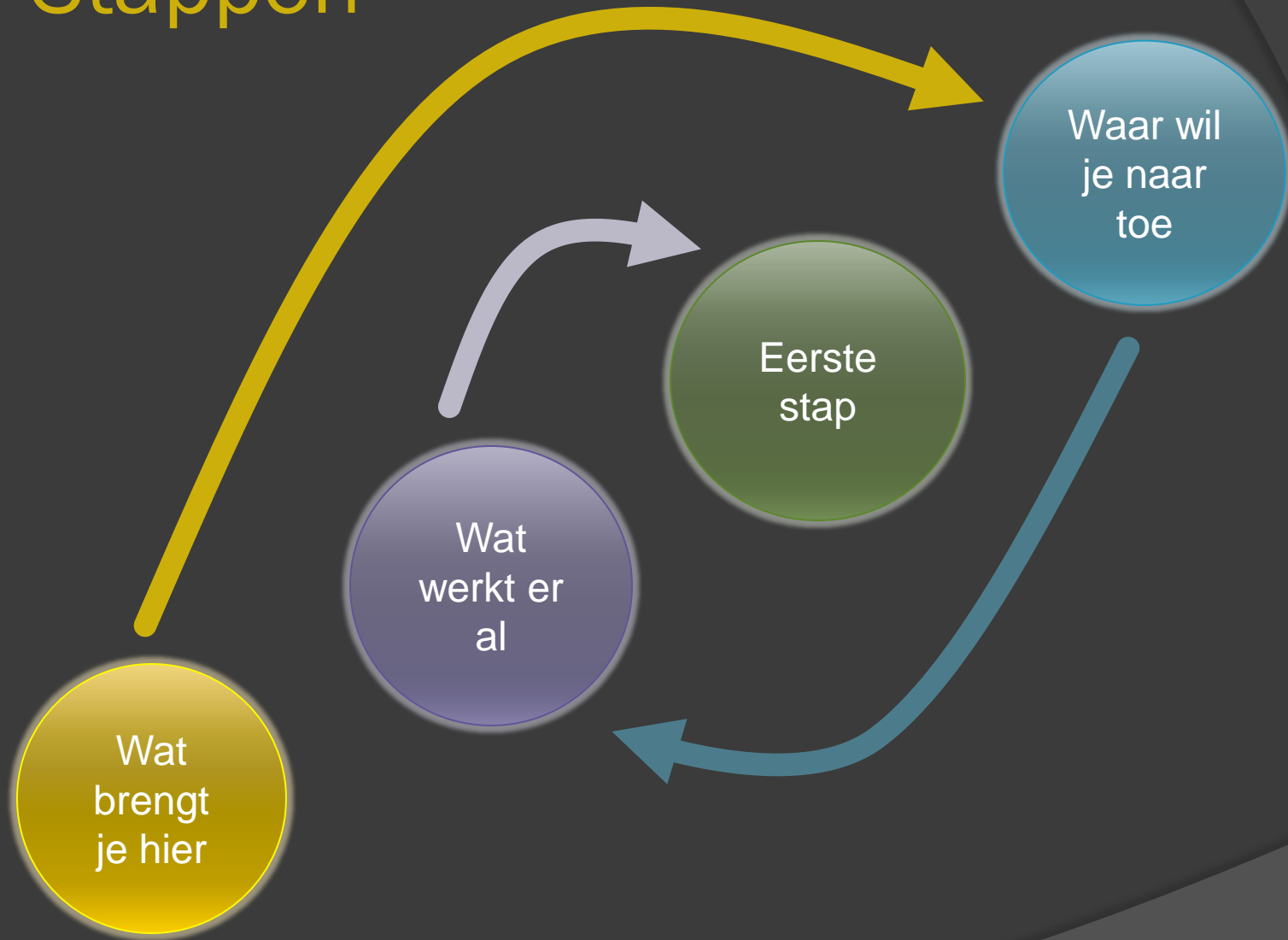
Louis Cauffman

Of de 4 Stappen

- ✓ Wat brengt ons hier?
- ✓ Waar willen we naar toe?
- ✓ Wat werkt er al?
- ✓ Wat is een eerste stap?

Anton Stellamans - Ilfaro

4 Stappen

Instrumenten (1)

- ✓ Oplossingsgenogram
- ✓ Complimentenstorm
- ✓ Wie en wat is belangrijk voor de cliënt
- ✓ Moeilijkheden, problemen en beperkingen
- ✓ Werkwijzer of flowchart
- ✓ Oplossingsgerichte hypothesen
- ✓ Nuttige doelen en strategie

Instrumenten (2)

- ✓ Problemen vertalen naar vaardigheden
- ✓ Nuttige vragen:
  - ✓ Continueringvragen
  - ✓ Wondervraag
  - ✓ Schalen
  - ✓ Uitzonderingsvragen
  - ✓ Circulaire vragen
  - ✓ Vragen naar verschillen

Verandering
is
onvermijdelijk

Literatuur

- Baeijaert, L. & Stellamans, A. (2009). Vergroot de veerkracht in jezelf en je team. Leuven: LannooCampus.
- Bandler, R. & Grindner, J. (1979). Hypnotherapie: het gebruik van taal volgens de methoden van Milton H. Erickson. Haarlem: De Toorts.
- Bannink, F. (2006b). Oplossingsgerichte vragen: handboek oplossingsgerichte gespreksvoering. Amsterdam: Harcourt
- Bannink, F. (2007). Gelukkig zijn en geluk hebben: zelf oplossingsgericht werken. Amsterdam: Harcourt.
- Berg, I.K. & Dolan, Y. (2002). De praktijk van oplossingen: gevalsbeschrijvingen uit de oplossingsgerichte gesprekstherapie. Lisse: Swets & Zeitlinger B.V.
- Breda, A. & Van Eyndt, H. (2007). Wandelen in mijn hoofd: oplossingsgerichte hypnotherapie. Antwerpen – Apeldoorn: Garant.
- Callens, N. (2007). Zelfverwonding bij jongeren: gids voor leerkrachten, leerlingenbegeleiders, ouders en vrienden. Antwerpen – Apeldoorn: Garant.
- Cauffman, L. (2003). Oplossingsgericht management: simpel werkt het best. Utrecht: Lemma.

- Cauffman, L. & Dierolf, K. (2006). The solution tango. Seven simple steps to solution in management. London: Cyan Books.
- Cauffman, L. & van Dijk, D. J. (2009). Handboek oplossingsgericht werken in het onderwijs.
- Dolan, Y. (2000). Stap voor stap: de zoektocht voorbij trauma en therapie op weg naar geluk.
Baarn: HB uitgevers.
- Dolan, Y. (2005). Omgaan met sexueel misbruik: oplossingsgerichte therapie en Ericksoniaanse hypnose voor volwassenen. Amsterdam: Harcourt.
- Durrant, M. (2006). Oplossingsgericht werken met jongeren en hun gezin: een creatieve benadering van de residentiële hulpverlening. Antwerpen - Apeldoorn: Garant.
- Durrant, M. (2007). Creatieve oplossingen bij gedragsproblemen op school. Antwerpen – Apeldoorn: Garant.
- Furman, B. (2004). Kids' skills: Op speelse wijze vaardigheden ontwikkelen bij kinderen.
Soest: Neslissen.
- Heylen, M. & Janssens K. (2004). Het contextuele denken.: Methodiekontwikkeling voor het welzijnswerk. Leuven: Acco

- Isebaert, L. & Dumoulin, J.P. (2000). Drinkwijzer. Leuven: Van Haelewyck.
- Isebaert, L. et al. (2005). Kurzzeittherapie - ein praktisches handbuch: die gesundheitsorientierte kognitive therapie. Stuttgart: Thieme
- Isebaert, L. (red.), Le Fevere de Ten Hove, M., Cauffman, L., Van Coillie, G. & Dijk, D.J. van (2007). Praktijkboek oplossingsgerichte cognitieve therapie. Utrecht: de Tijdstroom.
- Jong, P. de & Berg, I.K. (2001). De kracht van oplossingen: handwijzer voor oplossingsgerichte Gesprekstherapie. Lisse: Swets & Zeitlinger BV.
- Lapierre, M. (2007). Tck, een vreemde eend in de bijzondere jeugdzorg.
- Le Fevere de Ten Hove, M. (2002). Korte Therapie: handleiding bij het 'Brugse model' voor psychotherapie met een toepassing op kinderen en jongeren. Leuven - Apeldoorn: Garant.
- Le Fevere de Ten Hove, M., Callens, N., Geysen, T. & Maene, W. (2007). Survivalkit voor leerkrachten: oplossingsgericht werken op school. Antwerpen: Garant.
- Rosen, S. (red). (2005). Milton H. Erickson: mijn stem gaat met je mee. Amsterdam: Karnak.
- Watzlawick, P., Beavin, J. & Jackson, D. (1970). Pragmatische aspecten van de menselijke communicatie. Deventer: Van Loghum Slaterus.

Website: www.Korzybski.com